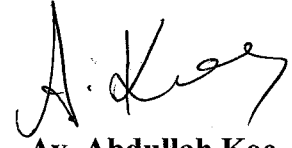

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, **Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum** tarafından Anayasanın 98 ve İç Tüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Av. Abdullah Koç

HDP Ağrı Milletvekili

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmekle sorumludur.

2020 yılı bütçesiyle Bakanlığa 2.827.733.000,00 TL ödenek tahsis edilmiş olup, bu tutar Genel Bütçenin %0,27'sine tekabül etmektedir. Bakanlıkça, bütçeyle verilen ödenekler dışında, uluslararası antlaşmalar gereğince Avrupa Birliği Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı kapsamında 2020 yılında sağlanan fonlardan 33.742.550,72 Avro kaynak kullanılmıştır. Bakanlık bünyesinde faaliyetleri yürütülen Dönüşüm Projeleri Özel Hesabının gelirleri 2.817.855.429,75 TL olarak gerçekleşmiştir. Dönüşüm Projeleri Özel Hesabında, 31.12.2020 tarihinde 5.735.912,10 TL nakit tutar kalmış olup, bu tutar 2021 yılına devretmiştir.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın Sayıştay Raporlarıyla Tespit Edilen Bulgu Listesi;

- Döner Sermayeden Karşılanan Maddi Olmayan Duran Varlık Alımlarının Bakanlık Mali Tablolarında İzlenmemesi: 2020 yılında işletme bütçesinden karşılanmak üzere toplam 10.382.122,49 TL tutarında bilgisayar yazılımı alındığı, ancak bu harcamaların 260 no'lu hesapta izlenmediği ve dolayısıyla yıl sonunda amortisman ayrılmadığı görülmüştür. Sonuç olarak, bedeli döner sermayeden karşılanan ve hak niteliğindeki bilgisayar yazılımı gibi alımların, genel bütçe muhasebe kayıtlarında izlenmesi ve dönem sonunda amortisman ayırma işlemlerinin yapılması gerekmektedir.
- Vadesinde Tahsil Edilemeyen Kira ve İrtifak Hakkı Bedellerinin Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabında İzlenmemesi: Hazine taşınmazlarına ilişkin işlemlerin takip edildiği Milli Emlak Otomasyon Projesi (MEOP) sisteminden alınan bilgilere göre; 2014-2020 yılları arasında vadesi geldiği halde tahsil edilmeyen 107.044.357,38 TL tutarında kira ile 217.948.104,56 TL tutarında irtifak hakkı bedeli olmak üzere toplam 324.992.461,94 TL alacak bulunmaktadır. 2020 yılı mali tabloları üzerinde yapılan incelemede ise, taşınmazlara ilişkin kira ve irtifak hakkı bedellerinin takip edildiği, 121.03.06-Gelirlerden Takipli Alacaklar (Kira Gelirleri) Hesabında 2.879.802,22 TL tutarında kayıt olduğu tespit edilmiştir. Sonuç olarak, vadesinde tahsil edilemeyen kira

ve irtifak hakkı alacaklarının 121- Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabına kaydedilerek takibinin sağlanmasının uygun olacağı değerlendirilmektedir.

- **Taşınmaz Satış Kayıtlarında Net Değerin veya Kayıtlı Değerin Dikkate Alınmaması:** Taşınmaz satışlarının, ilgili taşınmaza ait kayıtlı değer ya da net değer dikkate alınmaksızın, satış bedeli üzerinden muhasebeleştirilmesi hem maddi duran varlık hesaplarının hem de faaliyet hesaplarının hatalı olmasına sebep olmaktadır. Sonuç olarak, Hazine taşınmazlarının satışı işlemlerinin muhasebeleştirilmesinde, taşınmazın kayıtlı değerinin veya net değerinin dikkate alınmasının uygun olacağı değerlendirilmektedir.
- **Hazine Taşınmazlarına İlişkin Rayiç Bedel Kayıtlarının Tamamlanmaması:** Milli Emlak Genel Müdürlüğünün verileri ile muhasebe envanteri karşılaştırılmış olup bu çalışma sonucunda; 31.12.2020 tarihi itibarıyla, Hazineye ait tescilli taşınmaz sayısının 4.121.681 adet olduğu, 2.541.049 adet taşınmazın rayiç değer çalışmalarının Milli Emlak Genel Müdürlüğü tarafından tamamlandığı, 1.840.182 adet taşınmazın maliyet bedeli veya rayiç değer ile muhasebe kayıtlarının yapıldığı, 700.867 adet taşınmazın ise rayiç değer çalışmalarının tamamlandığı, ancak bunlara ilişkin muhasebe kayıtlarının yapılmadığı, görülmüştür. Sonuç olarak, Hazine taşınmazlarının değerlendirme çalışmalarının tamamlanıp, bu değerler üzerinden 250, 251 ve 252 hesaplarına kaydedilmesinin sağlanmasının uygun olacağı değerlendirilmektedir.
- **Bakanlık Aleyhine Sonuçlanan Hukuk Davalarına İlişkin Tahakkuk ve Gider Kayıtlarında Eksiklikler Bulunması:** Bu kapsamda, Genel Müdürlükten alınan verilere göre idarenin aleyhe sonuçlanan davalara ilişkin oluşan 97.395.440,00 TL tutarındaki borcu 2020 yılı mali tablolarında yer almamaktadır. Kaybedilen davalar sonucu ödenen avukatlık vekalet ücretlerine ilişkin muhasebe kayıtlarının eksik yapılması, mali tablolarda 998-Diğer Nazım Hesaplar Hesabının 43.249.580,77 TL noksan görünmesine yol açmaktadır. Sonuç olarak, mali tabloların doğruluğunun ve güvenilirliğinin sağlanması için, bundan sonraki süreçte ödenecek avukatlık vekalet ücretlerinin 630.03.04.02.90-Diğer Yasal Giderler hesabı ile 998-Diğer Nazım Hesaplar Hesabında izlenmesi gerektiği değerlendirilmektedir.
- **Sosyal Tesislerin Envanterinde Yer Alan Taşınmazların Bakanlık Mali Tablolarında İzlenmesi:** Sosyal tesis maddi duran varlıklarının Bakanlık hesaplarında izlenmesi sonucu bilançoda 253 no'lu hesap 83.663,39 TL, 255 no'lu hesap ise 581.543,20 TL fazla görünmektedir. Sonuç olarak, sosyal tesislere ait maddi duran varlıkların Bakanlık mali tablolarında izlenmesinin mevzuata uygun olmadığı, bunların sosyal tesislerin kendi mali tablolarında yer almasının uygun olacağı değerlendirilmektedir.
- **İdareye Sunulması Gerektiği Halde Sunulmayan Atık Yönetim Planları Konusunda Etkin Bir Takip Çalışması Yapılmaması:** İl Müdürlükleri tarafından işletmelerin atık yönetim planlarını sunup sunmadığı hususlarının düzenli şekilde denetlenmesi ve ihtiyaç halinde il sınırlarındaki tüm belediyeler ve organize sanayi bölgeleri ile gerekli yazışmaların yapılarak il genelinde faaliyet gösteren tüm atık üreticilerinin tespit edilmesi, ayrıca yönetim planı hazırlamayan işletmelere de Çevre Kanunu'nun 20'nci maddesi çerçevesinde idari para cezası uygulanması gerektiği değerlendirilmektedir.

- Çevre Kanunu Gereğince Yapılan Çevre Giderlerinin Ödenmesine İlişkin Tespitler: 2020 yılında anılan protokol kapsamında İLBANK'a 86.324.582,70 TL aktarıldığı, bu tutarın yalnızca 1.973.710,78 TL'sinin İLBANK tarafından belediye veya il özel idarelerine protokol kapsamındaki iş ve işlemler için aktarıldığı tespit edilmiştir. Dolayısıyla, çevre gideri yapılması uygulamalarında, ilgili Kanun ve Yönetmeliklerle birlikte, 5018 sayılı Kanun ve ikincil mevzuatındaki hükümlere uyulması, muhasebe yetkilisince yapılan ödemelerin İLBANK'a değil, gerçekleştirme görevlisi tarafından tahakkuka bağlanarak harcama yetkilileri tarafından ödenmesine izin verilen tutarların doğrudan gerekli şartları yerine getiren ve istenilen belgeleri sunan idarelere yapılması gerektiği değerlendirilmektedir.
- Yetkilendirilmiş Atık Yönetim Kuruluşlarının Denetiminin Yapılmaması: İdare cevabında denetimlerin yapıldığı ifade edilse de yapılan incelemede tüm yetkilendirilmiş kuruluşların denetlenmediği, ayrıca kuruluşların bağımsız denetim firmaları tarafından da denetlenmediği tespit edilmiştir. Belirtilen sebeplerle, İdare tarafından yetkilendirilmiş kuruluşlara yönelik denetimlerin mevzuatın öngördüğü şartları sağlayacak şekilde yapılmasının uygun olacağı değerlendirilmektedir.
- Konut Projelerinde Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) Süreçlerine Uyulmaması: İzmir İli Menemen İlçesi, Atatürk Mah. 5128 ada, 13 parsel üzerinde bulunan 399 adet konut projesinde, ÇED Yönetmeliği hükümlerine uyulmamasına rağmen İdare tarafından bir işlem yapılmadığı görülmüştür. Yapılan incelemede, 399 konuttan oluşan söz konusu proje için, Yönetmelik hükümleri kapsamında Proje Tanıtım Dosyası hazırlanması ve ÇED süreçlerinin takip edilmesi gerekirken söz konusu işlemin yapılmadığı görülmüştür. Ayrıca, İdare tarafından da Yönetmelik hükümlerine uygun hareket etmeyen firmaya para cezası verilmesi gerekirken, herhangi bir işlem yapılmadığı anlaşılmaktadır.
- Geçici Faaliyet Belgesi ya da Lisans Almadığı Halde Faaliyette Bulunan Enerji Üretim Tesisleri Hakkında Gerekli Yaptırımların Uygulanmaması: Enerji Piyasası Düzenleme Kurumundan alınan 2019 ve 2020 yıllarında faaliyet gösteren tesislerin listesi ile İzin ve Lisans Daire Başkanlığından alınan verilerin karşılaştırılması sonucu, bazı tesislerin geçici faaliyet belgesi ya da lisans almadan faaliyette bulunduğu tespit edilmiştir. Geçici faaliyet belgesi veya çevre izin belgesi almayan söz konusu işletmelere İdare tarafından 2872 sayılı Çevre Kanunu hükümleri uyarınca gerekli yaptırımların uygulanması gerektiği, ayrıca rüzgâr enerjisi, güneş enerjisi, jeotermal enerji, biyokütle enerjisi, biyokütleden elde edilen gaz (çöp gazı dâhil) enerjisini kullanarak elektrik üreten tesisler üzerinde gerekli denetimlerin yapılması gerektiği değerlendirilmektedir.
- Ekolojik Temelli Bilimsel Araştırma Raporu Hazırlama Sürecinde Eksiklikler Olması: Belirtilen hükümlerde, araştırma ekiplerinin, Bakanlıkça oluşturulması, ekiplerde yer alacak personelin sayı, nitelik ve meslek grupları gibi unsurların da Bakanlıkça tespit edilmesi öngörülmektedir. Yönetmelik'te belirtilen tüm görev unvanları (orman mühendisi, ziraat mühendisi, biyolog, şehir plancısı, su ürünleri mühendisi, jeoloji mühendisi, peyzaj mimarı, çevre mühendisi, harita kadastro mühendisi) Bakanlıkta bulunan kadrolardır. Oysa, illerde hazırlanan ekolojik temelli bilimsel araştırma raporları, Bakanlık tarafından kendi personeline yaptırılmamış, Kamu İhale Kanunu

çerçevesinde açık ihale usulü ile farklı firmalara yaptırılmıştır. İzmir-Manisa ve Muğla İlleri Doğal Sit Alanları Ekolojik Temelli Bilimsel Araştırma Raporları üzerinde yapılan incelemede, raporlarda teknik esaslar ve sözleşme/teknik şartname hükümlerine aykırı uygulamaların olduğu görülmüştür.

- Serik Belediyesi ile İmzalanan Protokollere ilişkin Tespitler: Bakanlık ile Serik Belediyesi arasında, 09.04.2012 tarihinde "Kıyı Kesimi Günöbirlik Alan İşletme Protokolü" imzalandığı, ancak Belediye tarafından Protokol şartlarının uzun süredir yerine getirilmemesine rağmen, Protokolün feshedilmediği görülmüştür.
- Sera Gazı İzleme Planlarının ve Raporlarının Bakanlığa Sunulmaması: Sera Gazı Emisyonlarının Takibi Hakkında Yönetmelik kapsamında yer alan işletmelerden, izleme planlarını ve raporlarını Bakanlığa sunmayanlar bulunduğu ve bu durumda olan işletmelere 2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 20'nci maddesi gereğince uygulanması gereken idari yaptırımların uygulanmadığı görülmüştür. Çevre Kanunu'nun "İdari Nitelikteki Cezalar" başlıklı 20'nci maddesinin (g) bendine göre, bildirim ve bilgi verme yükümlülüğünü yerine getirmeyen işletmelere 2020 yılı için 22.109,00 TL para cezası uygulanması gerekmektedir.
- Bakanlığın Bilişim Sistemlerinin Hazine Taşınmazları ile İlgili Eksik Veri Üretmesi: Tapu kayıtlarına göre mülkiyeti Hazine adına kayıtlı olan 3.983.530 adet taşınmaz olduğu, Tapu kayıtlarına göre mülkiyeti Hazine adına kayıtlı olduğu halde MEOP uygulamasına kaydı yapılmamış veya güncellenmemiş 538.674 adet taşınmaz olduğu, MEOP verilerine göre mülkiyeti Hazine adına kayıtlı olduğu halde Tapu kayıtlarına göre mülkiyeti Hazine adına kayıtlı görünmeyen 830.582 adet taşınmaz olduğu, görülmektedir.
- Satılan ve Satılmasına Karar Verilen Kamu Konutlarına Bakım ve Onarım Harcaması Yapılması: Yapılan incelemede, Çankaya Birlik Mahallesi'nde yer alan 4 kamu konutu, 05.10.2020 tarihinde ihale edilerek içinde oturan kamu görevlilerine satılmasına rağmen, bu konutlara 09.10.2020 tarihinde verilen harcama talimatına istinaden bakım onarım harcaması yapıldığı tespit edilmiştir. Anılan harcama talimatı doğrultusunda bahse konu kamu konutlarına yönelik cam balkon yapımı, balkon seramiklerinin değişimi, elektrik işlerinin yapılması, pencere sinekliklerinin yapılması gibi toplam 13.452,00 TL tutarındaki gider bütçeden karşılanmıştır. Sonuç olarak, satış sonrası özel mülkiyete konu olan konutlara bütçeden karşılanmak suretiyle bakım-onarım harcaması yapılmasının mevzuata uygun olmadığı değerlendirilmektedir.
- 2886 Sayılı Devlet İhale Kanunu Kapsamında Düzenlenen İhalelerde Tahmini Bedel Tespit Edilirken Yeterli Araştırmanın Yapılmaması: Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü tarafından sözleşme düzenlenerek değerlendirme şirketine hazırlattırılan 48 rapor dışında, aynı şirket tarafından 52 adet gayrimenkul değerlendirme raporu daha hazırlandığı, bunların da Genel Müdürlüğün kiralama ihalelerinde temel alındığı, ancak, bu raporların Genel Müdürlük tarafından değil, Muçev Turizm Limited Şirketi tarafından hazırlatıldığı ve bedelinin de Muçev tarafından karşılandığı anlaşılmıştır.
- Hak Sahibi Olmayan Kişilere Seyyar Görev Tazminatı Ödenmesi: Yapılan incelemede, Hakkâri, Konya, Niğde ve Van İl Müdürlüklerinde toplam 19 sözleşmeli personele anılan mevzuata aykırı olarak seyyar görev tazminatı ödendiği tespit edilmiştir. Yapılan

incelemede, Eskişehir, Kilis, Kırşehir, Niğde, Trabzon ve Zonguldak İl Müdürlüklerinde Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından vize edilen cetvellerde bulunmayan il müdürü, il müdür yardımcısı, şube müdürü, uzman, şef, veri hazırlama ve kontrol işletmeni gibi unvanlarda çalışan toplam 56 memura mevzuata aykırı olarak seyyar görev tazminatı ödendiği tespit edilmiştir.

- Engelli ve Eski Hükümlü Personel Çalıştırılması Zorunluluğuna Uyulmaması: Belirtilen sebeplerle, İş Kanunu hükümleri kapsamında eksik çalıştırılan engelli ve eski hükümlü sayısının tespit edilerek tamamlanmasının sağlanması ve işveren veya işveren vekiline çalıştırmadığı her engelli ve eski hükümlü ve çalıştırmadığı her ay için 3.984,00 TL para cezası verilmesini teminen gerekli işlemlerin yapılması gerektiği değerlendirilmektedir.
- Devlet İhale Kanunu'nun 51'inci Maddesinin Birinci Fıkrasının (c) Bendinde Öngörülen Şartlar Oluşmadığı Halde Pazarlık Usulü ile İhaleye Çıkılması:

İşin Adı	İhale Tarihi	Sözleşme Bedeli (TL)
Zeytinburnu Beştelsiz Askeri Lojmanların Hurda Malzeme Karşılığı Yıkım İşİ	23.01.2020	3.618.200,00

Sonuç olarak, Söz konusu işin, 2886 sayılı Kanun'un 51'inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendine göre gerekli şartlar oluşmadığı halde, pazarlık usulü tercih edilerek ihale edilmesinin anılan madde hükümlerine aykırılık teşkil ettiği değerlendirilmektedir.

- Kamu İhale Kanunu'nun 21'inci Maddesinin Birinci Fıkrasının (b) Bendinde Öngörülen Şartlar Oluşmadığı Halde Pazarlık Usulü ile İhaleye Çıkılması

İşin Adı	İhale Tarihi	İşin 21/b Kapsamında İhale Edilme Gerekçesi	Sözleşme Bedeli (TL)
Suriçi koruma amaçlı imar planı ve kentsel tasarım projeleri ile belirlenen kullanım türü ve yapılaşma koşulları kapsamında geliştirilen projeler ile Dicle Vadisi Rekreasyon Alanı Projesi kültür mirası etki değerlendirmesi raporu hazırlanması	31.03.2020	Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından UNESCO'ya sunulmak üzere Bakanlık tarafından geliştirilen yeniden yapım, onarım, restorasyon, rekonstrüksiyon ve rekreasyon proje alanlarının Dünya Miras Alanı (MA) ve Tampon Alan (TA) da kalması sebebiyle projelerin bu alanlara etkisinin belirlenebilmesi için KMED Raporunun hazırlanması gerekmektedir. Dünya Miras Alanı sınırları içerisinde kalan Bakanlığımızca yapılan çalışmaların alandaki etkilerini değerlendirebilmek amacı	1.354.900,00

		ile, Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi (International Council on Monuments and Sites ICOMOS) tarafından hazırlanan KMED Rehberi göz önünde bulundurulacak ve UNESCO Dünya Miras Merkezine iletilmek üzere Kültür ve Turizm Bakanlığı'na iletilecektir	
Araç Kiralama (9 Adet Şoförsüz-Yakıtsız ve 2 Adet Şoförlü –Yakıtsız, Toplam 11 Araç) Hizmet Alımı	21.04.2020	COVID - 19	468.585,28
Araç Kiralama ve Personel Servis Kiralama Hizmet Alımı İşi	10.12.2020	COVID - 19	2.558.633,88

Sonuç olarak, 4734 sayılı Kanun'un 21'inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendine göre gerekli şartlar oluşmadığı halde, istisnai bir ihale usulü olan pazarlık usulü tercih edilerek ihaleye çıkılması, anılan madde hükümleri yanında Kanun'un 5'inci maddesinin birinci ve dördüncü fıkralarında yer alan ihale ilkelerine de aykırılık teşkil etmektedir.

2020 yılı Sayıştay Denetim Raporlarını incelediğimizde Bakanlığınıza bağlı yukarıdaki usulsüzlükler tespit edilmiştir. Bu usulsüzlüklerin giderilmesi ve bütçeden kaynaklı ortaya çıkan ekonomik kaybın önüne geçilmesi için Bakanlığınızın aşağıdaki soruları ivedilikle cevaplaması gerekmektedir.

Bu bağlamda;

1. Yukarıda tespit edilen usulsüzlükler ile ilgili Bakanlığınızca bir açıklama yapılacaktır, söz konusu olan usulsüzlükler nedenleri ile birlikte izah edilecek midir?
2. İlgili kurum hesaplarında tespit edilen usulsüzlükler ile ilgili herhangi bir mali soruşturma veya kovuşturma başlatılmış mıdır veya başlatılacak mıdır?